



komvoor  
EDUCATIEVE PROJECTEN

-even bijspijkeren-

# leesbaar schrijven

naam:

klas:

# Waarom leesbaarder schrijven?

In groep drie heb je leren schrijven. Dat is je toen goed gelukt, want je bent daarna naar groep, 4, 5 en verder gegaan. Toch loop je er nu op de middelbare school tegenaan dat je handschrift niet altijd goed leesbaar is.

Dat merk je bijvoorbeeld aan de volgende problemen:

- Je kunt je eigen aantekeningen niet meer goed lezen.
- Je vermijdt met de hand schrijven en werkt in de les op de computer.
- Antwoorden op toetsen worden fout gerekend, omdat je leraar niet kan lezen wat er staat.
- Je bent niet op tijd klaar bij toetsen, doordat het opschrijven van je antwoorden je veel tijd kost.

Daarom ga je in vijf (bij)lessen oefenen in het leesbaar schrijven. Als je deze lessen doorgelopen hebt, wordt snel en leesbaar schrijven een stuk makkelijker en zul je zien dat je beter scoort bij handgeschreven toetsen. Win-win dus!

Heel veel succes,

Willemijn Zwart

*willemijn@komvoor.nl*

# Inhoudsopgave

**Les 1. Fijne motoriek** **blz. 3**

*Fijne motoriek, oefening, kritisch kijken.*

**Les 2. Een leesbaar handschrift** **blz. 5**

*Regelmatig, herkenbaar en eenduidig, elementen van letters.*

**Les 3. De juiste grootte** **blz. 7**

*Rompdelen, rompletters, stok, staart, hoofdletter, puntje(s).*

**Les 4. Hoofdletters, blokletters en kleine letters** **blz. 9**

*Hoofdletters, kleine letters, blokletters.*

**Les 5. Jouw eigen handschrift** **blz. 11**

*Eigen handschrift, oefenen.*

## Les 1. Fijne motoriek

- Ik weet dat voor een goed handschrift een goede fijne motoriek nodig is.
- Ik weet dat fijne motoriek niet aangeboren is, maar aangeleerd: hoe meer ik oefen hoe beter mijn fijne motoriek wordt.
- Ik weet dat voor een goed handschrift kritisch naar je eigen handschrift kunnen kijken nodig is.
- Ik weet op welke punten ik moet letten als ik mijn handschrift kritisch bekijk.

### Theorie

Voor een goed leesbaar handschrift heb je een goede **fijne motoriek** nodig. Dat betekent dat je de spieren in je hand heel nauwkeurig kunt bewegen. Dat vergt oefening.

In het Nederlands gebruiken we het **Latijnse alfabet**. Dat alfabet is opgebouwd uit **lijnen, bollen, stokken, lussen en punten**. Het is dus van belang om die elementen goed te kunnen schrijven. Goed schrijven betekent: elke keer op precies dezelfde manier.

### Benodigd voor het oefenen

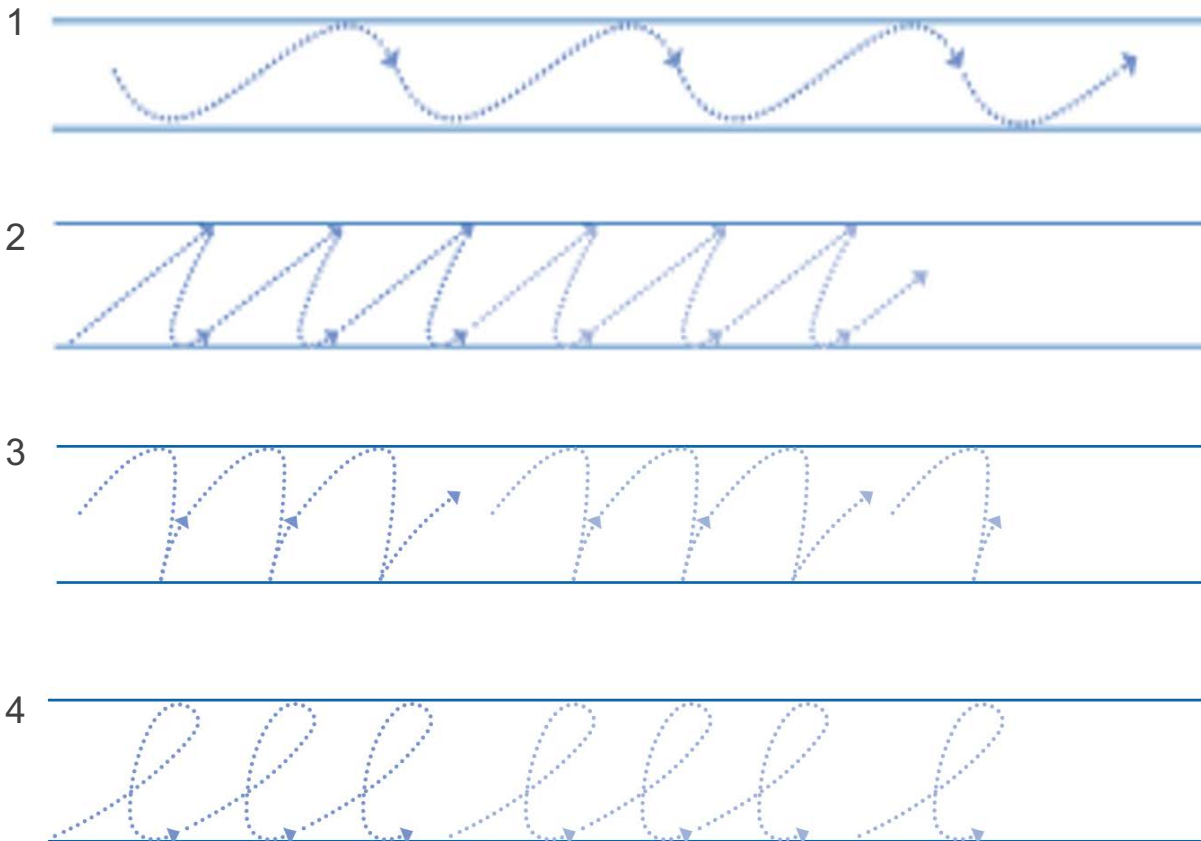
- Gelinieerd papier
- Soepele pen (vulpen, gelpen)
- Andere kleur pen



## Oefeningen

### Oefening 1

Maak de onderstaande patronen na. Houd telkens een regel leeg tussen de beschreven regel en de volgende te beschrijven regel.



### Oefening 2

- Controleer je werk op de volgende punten:
- Zijn de gelijke vormen precies even groot?
- Liggen alle vormen op de regel precies op de grondlijn?
- Komen alle vormen precies tot aan de lijn daarboven?
- Welk stukje vind je het best gelukt? Omcirkel dat stukje.

### Oefening 3

Herhaal de vormen van oefening 1 tot je van elke vorm één regel gevuld hebt die volgens jou helemaal perfect is.

## Les 2. Een leesbaar handschrift

- Ik weet dat een goed handschrift goed leesbaar is door het gebruik van regelmatige, herkenbare en eenduidige letters.
- Ik weet uit welke elementen de letters van het Latijnse schrift opgebouwd zijn.
- Ik kan elk van die elementen eenduidig, regelmatig en herkenbaar schrijven.

### Theorie

Een goed handschrift is **leesbaar**. Een handschrift is leesbaar als het:

- **Regelmatig** is
- **Herkenbaar** is
- **Eenduidig** is

Let op: voor een goed leesbaar handschrift is het niet nodig om aan elkaar te schrijven. Vaak zijn handschriften met **losse letters** beter leesbaar dan aan elkaar geschreven handschriften. Je leert op de basisschool aan elkaar schrijven, om een nauwkeurige fijne motoriek te ontwikkelen. Op basis daarvan ontwikkel je op de middelbare school je volwassen handschrift, dat je je leven lang houdt.

### Benodigd voor het oefenen

- Gelinieerd papier
- Soepele pen (vulpen, gelpen)
- Andere kleur pen
- Potlood
- liniaal



## Oefeningen

### Oefening 1

Schrijf de onderstaande reeksen over en vul aan tot het einde van de regel. Houd telkens een regel leeg tussen de beschreven regel en de volgende te beschrijven regel. Als je wil, mag je aan elkaar schrijven, maar dat hoeft niet.

- *m m m m m m*
- *e e e e e e e e*
- *o o o o o o o o*
- *i i i i i i i i*
- *g g g g g g g g*
- *b b b b b b b b*

### Oefening 2

Controleer je werk op de volgende punten:

- Zijn de gelijke letters op dezelfde rij precies even groot?
- Staan alle rompdelen van de letters precies op de grondlijn?
- Welk stukje vind je het best gelukt? Omcirkel dat stukje.

### Oefening 3

Herhaal de vormen van oefening 1 tot je van elke letter één regel gevuld hebt die volgens jou helemaal perfect is.

## Les 3. De juiste grootte

- Ik weet dat een goed handschrift goed leesbaar is doordat alle rompdelen en rompletters even groot zijn.
- Ik weet dat een letter met stok, staart of een hoofdletter twee keer zo groot is als een rompletter.
- Ik weet dat een puntje op een letter boven de romp geplaatst wordt.

### Theorie

Het **Latijnse schrift** heeft **rompletters**, **stokletters**, **staartletters** en een letter met zowel een stok als een staart.

- Een **rompletter** is bijvoorbeeld de letter a, o, i, v en s. Deze letters hebben geen stok en geen staart.
- Een **stokletter** is bijvoorbeeld de letter b, d, k en l. Deze letters hebben een stok die boven de romp van de letter uitsteekt.
- Een **staartletter** is bijvoorbeeld de letter p, j en g. Deze letter hebben een staart die onder de romp van de letter uitsteekt.
- De handgeschreven letter f heeft zowel een stok als een staart.
- De letters i en j hebben een puntje, dat boven de romp van de letter uitsteekt. Net als een trema op letters als ë, ä, ö en ü.

### Benodigd voor het oefenen

- Gelinieerd papier
- Soepele pen (vulpen, gelpen)
- Andere kleur pen
- Geodriehoek
- Potlood, grijs en in drie kleuren



## Oefeningen

### Oefening 1

Noteer alle 26 letters van het alfabet. Omcirkel de stokken, de staarten en de rompen elk met een eigen kleur. Hoeveel letters hebben een stok? Hoeveel een staart? En hoeveel letters alleen een romp?

### Oefening 2

Trek met potlood een hulplijn halverwege de regel (om de regel). Schrijf de onderstaande zinnen over. Let erop dat de romp van elke letter telkens precies tussen de grondlijn en de hulplijn past. Als je wil, mag je aan elkaar schrijven, maar dat hoeft niet.

- *De tocht door de kloven was steil.*
- *Hij had langzaam de morgen bestegen.*
- *Langs witte verpulverde wegen.*
- *De rug gekromd naar de zee.*

### Oefening 3

Controleer je werk op de volgende punten:

- Zijn de gelijke vormen precies even groot?
- Liggen alle rompletters op de regel precies op de grondlijn?
- Zijn alle stokken een keer zo hoog als een rompletter?  
Zijn alle staarten een keer zo laag als een rompletter?
- Welk stukje vind je het best gelukt? Omcirkel dat stukje.

### Oefening 4

Herhaal de regels van oefening 1 tot je van elke regel één regel in je schrift gevuld hebt die volgens jou helemaal perfect is.

## Les 4. Hoofdletters, blokletters en kleine letters

- Ik weet dat een goed handschrift goed leesbaar is doordat het verschil tussen hoofdletters en kleine letters duidelijk is.
- Ik weet dat bij een handschrift in blokletters alle letters rompletters zijn.
- Ik weet dat een hoofdletter twee keer zo groot is als een blokletter.

### Theorie

Als je schrijft, gebruik je niet alleen **kleine letters**. Aan het begin van de zin en bij namen gebruik je **hoofdletters**. Een hoofdletter is twee keer zo groot als een **rompletter**.

Daarnaast kun je ook in **blokletters** schrijven. Als je in blokletters schrijft, zijn alle letters zo groot als een **rompletter**.

- Deze zin met kleine letters heeft stokken en staarten, de hoofdletter is twee keer zo groot als een rompletter.
- DEZE ZIN IS IN BLOKLETTERS GESCHREVEN, MAAR HEEFT NOG STEEDS EEN HOOFDLETTER, DIE TWEE KEER ZO GROOT IS ALS DE KLEINE BLOKLETTERS.

### Benodigd voor het oefenen

- Gelinieerd papier
- Soepele pen (vulpen, gelpen)
- Andere kleur pen
- Geodriehoek
- Potlood

## Oefeningen

### Oefening 1

Trek met potlood een hulplijn halverwege de regel (om de regel). Schrijf de onderstaande zinnen over twee keer over: een keer in kleine letters en een keer in blokletters. Let goed op de hoofdletters. Let erop dat de romp van elke letter telkens precies tussen de grondlijn en de hulplijn past. Houd telkens een regel leeg tussen de beschreven regel en de volgende te beschrijven regel. Als je wil, mag je aan elkaar schrijven, maar dat hoeft niet.

*Dikkertje Dap. Klom op de trap. 's Morgens vroeg, om kwart over zeven. Om de Giraf een klontje te geven. Dag Giraf, zei Dikkertje Dap. Morgen kom ik weer terug met de trap.*

### Oefening 2

Controleer je werk op de volgende punten:

- Zijn de rompen van alle kleine letters en alle blokletters precies even groot?
- Zijn de hoofdletters twee keer zo groot als de rompletters?
- Hebben de kleine letters wel stokken en staarten?
- Hebben de blokletters geen stokken en staarten?

### Oefening 3

Wat past bij jou: schrijven in blokletters of schrijven in kleine letters?

Bedenk goed welk soort handschrift het beste bij jou past.

## Les 5. Jouw eigen handschrift

- Ik weet dat een goed handschrift goed leesbaar is door het gebruik van regelmaat, herkenbaarheid en eenduidigheid.
- Ik weet dat binnen die voorwaarden ik mijn eigen handschrift mag ontwikkelen.
- Ik weet dat hoe meer ik oefen, hoe gelijkmatiger mijn handschrift wordt.

### Theorie

Ieder mens heeft een eigen, uniek handschrift. Dat is helemaal oké, mits het handschrift maar leesbaar is voor andere mensen. Een eigen handschrift ontwikkelen vergt tijd en aandacht, maar uiteindelijk past jouw handschrift helemaal bij jou!

### Benodigd voor het oefenen

- Gelinieerd papier
- Soepele pen (vulpen, gelpen)
- Andere kleur pen

## Oefeningen

### Oefening 1

Schrijf het alfabet, van a tot en met z. Bedenk bij elke letter hoe jij hem het liefste schrijft. Noteer zowel de hoofdletter als de kleine letter.

### Oefening 2

Schrijf de onderstaande zinnen over in jouw eigen favoriete handschrift. Let erop dat de romp van elke letter telkens precies tussen de grondlijn en de hulplijn past. Houd telkens een regel leeg tussen de beschreven regel en de volgende te beschrijven regel. Als je wil, mag je aan elkaar schrijven, maar dat hoeft niet.

*Uit de hemel een stortval van licht.*

*In de beken bij honderdtallen,*

*Sloeg het neer langs de watervallen,*

*Hem spetterend in het gezicht.*

### Oefening 3

Controleer je werk op de volgende punten:

- Zijn de gelijke vormen precies even groot?
- Liggen alle rompletters op de regel precies op de grondlijn?
- Zijn alle stokken een keer zo hoog als een rompletter?  
Zijn alle staarten een keer zo laag als een rompletter?
- Welk stukje vind je het best gelukt? Omcirkel dat stukje.

### Oefening 4

Herhaal de regels van oefening 1 tot je van elke regel één regel in je schrift gevuld hebt die volgens jou helemaal perfect is.

## CC-04 Komvoor (maart 2025)

Vormen opdracht 1.1 gegenereerd door OpenAI.

